

امداد رسانی ضعیف، خانه‌های غیر قابل اسکان و سرمای شدید آخرین اخبار از مناطق زلزله زده است

سی سخت زیر آوار بی توجیهی

ابوالقاسم رحمانی

دبیر گروه جامعه

این روزها و اتفاقاتی که رخ می‌دهد، شبیه سکناس‌های مختلف یک فیلم سینمایی است؛ شیوع کرونا، جهش‌های عجیب و سرایت‌پذیری بالا و بالاتر از این ویروس، افزایش موارد مرگ و میر و ابتلا، ترس از عدم کارایی واکسن‌های تولید شده در برابر جهش‌های جدید، سرمای بی‌سابقه در جهان و برخی کشورهای دنیا، زلزله در ایران و ... من نمی‌دانم کارگردانی این فیلم وحشتناک با کیست، اما به هر شکل، روزهای خوبی را از سر نمی‌گذرانیم و همه در یک وحشت و نگرانی سخت و طولانی مدت گیر کرده‌ایم. ۲۹ بهمن ماه بود که زمین لرزه‌ای به بزرگی ۵/۶ ریشتر، منطقه سی سخت در استان کهگیلویه

ضعیف‌تر از همیشه!

رسیدگی نمی‌کند. چرا مسئولان تصمیم گیر در این شرایط بحرانی به استان کهگیلویه و بویراحمد سفر نمی‌کنند تا در جمع مردم زلزله زده حضور پیدا کنند و بدون واسطه در جریان مشکلات اهالی قرار بگیرند و عمق فاجعه را ببینند. پس چطور در حوادث و بلایای طبیعی دیگر مناطق کشور همیشه در کنار مردم حضور داشتند. رئیس قوه قضائیه نیز اگر آمد از قبل برای سفرشان به استان برنامه ریزی شده بود که مصادف شد با زلزله سی سخت و ایشان هم وعده‌هایی به مردم داد که امیدواریم عملی شوند. به مردم زلزله زده وعده ۸۰ میلیون تومان تسهیلات و ۲۰ میلیون تومان بلاعوض داده‌اند اما آیا با این تورم و شرایط نابسامان اقتصادی که هر بسته سیمان ۴۵ هزار تومان است، می‌شود خانه‌ای را ساخت یا بازسازی کرد؟ چگونه توقع دارند با این میزان مردم وام خانه‌های بالای ۳۰۰ متری شان را که تخریب شده، بازسازی کنند؟ حداقل برای ساخت این خانه‌ها ۵۰۰ میلیون تومان نیاز است. طبق برآوردها

چنین جغرافیای جذاب و خوش آب‌وهوایی که وصف کردیم، حالا درگیر حادثه‌ای طبیعی شده است. حادثه‌ای که به گفته پناهی، فرماندار دنا، موجب آسیب دیدگی بیش از ۷۰ درصد منازل شهروندان شده است. دلشادبان، رئیس شورای استان کهگیلویه و بویراحمد هم در توصیف وضعیت موجود در سی سخت خاطرنشان کرد: «شبی که در سی سخت زلزله آمد، باران و برف می‌بارید و مردم شب سختی را گذراندند. فردای همان روز ۱۸۰ تخت چادر برای اسکان موقت زلزله‌زدگان از سوی جمعیت هلال احمر استان برای توزیع بین مردم ارسال شد که متأسفانه حدوداً ۴۰۰ نفر از این زلزله‌زدگان توانستند چادر دریافت کنند. مابقی چادرها کجافرت، هنوز بی‌اطلاعم! هیچ‌گونه مدیریتی در توزیع اقلام ضروری برای زلزله‌زدگان توسط عوامل امدادی جمعیت هلال احمر وجود ندارد. همه مردم زلزله‌زده از این وضعیت گلایه‌مندند که چرا اینجا مدیریت وجود ندارد و کسی به مشکلات‌شان

سی سخت

ابتدا بد نیست تعریف و توصیفی از سی سخت داشته باشیم. طبق اطلاعات و تعاریف موجود، سی سخت شهری در ۳۵ کیلومتری شمال غربی شهر یاسوج مرکز استان و در استان کهگیلویه و بویراحمد ایران جای دارد. این شهر مرکز شهرستان دناست. این شهر در دامنه کوه دنا بلندترین کوه رشته کوه زاگرس جای گرفته است و منطقه‌ای گردشگری به‌شمار می‌آید. از جمله مناطق گردشگاهی این شهر می‌توان از کوه گل - چشمه میثی - دشتک - بندان و تنگه نول نام برد. شهر سی سخت با مساحت تقریبی ۵/۶ کیلومترمربع در دامنه کوه ۴۱۹، ۴ متری دنا واقع شده است. سی سخت ظرفیت‌های خوبی در بحث باغداری دارد؛ انگور، سیب و هلوهای معروفی داشته و عسل‌های کوهستان‌های اطراف سی سخت هم شهره است.

کارهایی می‌شود، ولی امکانات کافی نیست

دیوید، خبرنگار صداوسیما استان هم از همان روز نخست زلزله در سی سخت در این منطقه حضور دارد و برای «فرهنگستان» در وصف وضعیت منطقه می‌گوید: «سی سخت شهری است که در کوهپایه دنا قرار دارد. شهر بسیار سردسیر و این شهر زیبا مردمان سختکوشی دارد و باغ‌های زیادی در این شهر است. در ۲۹ بهمن ماه زلزله ۵ ریشتری در این شهر رخ داد. خانه‌های زیادی تخریب شدند و به گفته مسئولان بین ده تا ۱۰۰ درصد تخریب داشته‌اند. منتهای چیزی که بعد از گذشت ۸ روز از این زلزله مشاهده می‌شود کسری از خانه‌ها را رسیدگی کردند و به برخی مردم چادر دادند. گروه‌های امدادی زیادی اعم از سپاه، بسیج، تیپ ۴۸ در استان کهگیلویه و بویراحمد ... حضور دارند. نهادهایی همچون ستاد اجرایی فرمان امام، هلال احمر و ... پای کار هستند. منطقه را به ۹ قسمت تقسیم کرده‌اند. به این ۹ قسمت خدمات رسانی می‌کنند. فعلاً مشکلی که وجود دارد این است که برخی خانه‌ها تخریب شده و چون برف و باران داریم، امکان زندگی در چادرها سخت است. کسانی بودند که فرزند کوچک داشتند و می‌ترسیدند. از زلزله و سردی هوا می‌ترسند. وسایل گرمایشی برای مردم بسیار نیاز است. منتهای یک‌سری مسئولان حضور داشتند. دیروز هم نیکزاد، نایب‌رئیس مجلس با چند تن از نمایندگان مجلس حضور داشتند، مصوباتی داشتند و قرار بود بازدید میدانی باشد و هم به خانواده‌های زلزله‌زده سر بزنند. مصوباتی داشتند و قرار بود در ۱۵ روز در مجلس در کمیته‌ای بررسی شود. شب گذشته هم رضایی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام در منطقه بود. از مناطق زلزله‌زده بازدید داشت و یک‌سری دستورات به آموزش و پرورش برای بازسازی مدارس داد. مسئولان رفت‌وآمد دارند ولی تخریب‌ها زیاد است و مشکلات زیادی وجود دارد. مصالح ساختمانی گران است و روند بازسازی کند. با توجه به سرما و بارش‌ها و برف باید تسریع تر اقدام شود. بنیاد مسکن بازسازی را شروع کرده است و یک‌سری امکانات هم از لوادر و بیبل مکانیکی و ... در اختیار مردم قرار داده و آواربرداري انجام می‌شود. منتهای امکانات آن‌طور که باید پاسخگو نیست. سپاه فتح کهگیلویه هم یک‌سری امکانات در اختیار قرار دادند و ۱۰ درصد تجهیزات را در منطقه آوردند و هم کار آواربرداري انجام می‌شود و هم نیروهای سپاه و بسیج امداد رسانی می‌کنند. وسایل را با تجهیزات خود جابه‌جا می‌کنند. ستاد اجرایی فرمان امام نیز مستقر شده‌اند و وسایل گرمایشی را توزیع می‌کنند. هم شهرستان بویراحمد و هم شهرستان دنا آسیب دیده‌اند. بنیاد مسکن یک‌سری کارها را انجام داده و قرار است وام به مردم تعلق گیرد. قرار است ۱۸۰ میلیون وام به بحث شهری تعلق گیرد و ۱۶۵ میلیون به روستایی. این وام‌ها هم به‌صورت تسهیلات و هم به‌صورت بلاعوض است. قرار است ۲۰ میلیون تومان قبل از این تسهیلات به این خانواده‌ها بدهند و اسکان موقت داشته باشند. در سطح شهر یک‌سری دفترهاست و مردم مراجعه و نام‌نویسی کرده و بعد شروع به ارائه تسهیلات می‌کنند. امری که کمتر بدان پرداخته شده؛ یک‌سری افراد در شهر سی سخت که اجاره‌نشین هستند، تکلیف این افراد مشخص نیست. می‌خواهند آنجا بمانند که شرایط سخت است و خانه‌ای نیست که بخواهند بمانند. مجبور هستند به یاسوج بیایند. اگر بخواهند با ۲۰ میلیون تومان خانه تهیه کنند که امکان پذیر نیست. شرایط سخت است و این مشکلاتی برای اجاره‌نشین‌هاست که تعداد کم نیست. برخی کارگر و کارمند هستند و در آنجا مستقر بودند. برای این افراد مشکلاتی ایجاد شد و اینها سردرگم هستند. اگر بخواهیم الان شهر سی سخت را توصیف کنیم در ورودی شهر خیلی از نیروهای سپاه و بسیج مستقر هستند و ماشین‌آلاتی برای اسباب‌کشی و آواربرداري مستقر است. یک‌سری چادرها در کنار خانه‌ها برپا شده و مردم در این چادرها هستند. نکته قابل توجه اینکه شب‌ها هوا سرد می‌شود یا بارش برف و باران داریم که زندگی را سخت می‌کند.»

اینجا ساماندهی نیروها خوب نیست

این طلبه جهادی در ادامه با انتقاد از رویه‌های موجود در برآورد خسارت‌ها و کمک‌رسانی‌ها گفت: «زندگی مردم تخریب شده و مردم هم قشر بسیار ضعیف از لحاظ مالی هستند. مردم آواره هستند و کشاورزی و شغل نیز قابل‌بگیری نیست. کلاً آینده روشنی برای مردم وجود ندارد. در روستایی بنیاد مسکن یک کارشناس گذاشته بود که برای ۲۵ خانوار کار شناسایی و برآورد خسارت را انجام دهد. به نظر شما چند روز طول می‌کشد این کارشناس تمام خانه‌ها را برود و گزارش تهیه کند؟ بیمه‌ها ببینند و برآورد کنند. این که آقای روحانی عنوان کرد همه خانه‌ها باید تا تیر و مرداد تکمیل شوند، از کجا باید شروع شود؟ شروع کردن مهم است. هیچ آینده و برنامه منظمی برای مردم وجود ندارد. یک سال بعد از سیل پلدختر که به آنجا رفتم، تنها چیزی که مشاهده بود این بود که چادرهای مردم نبود ولی ۹۰ درصد خانه‌ها ساخته نشده بود. اسکلت را ساخته بودند و نهایتاً چهار دیوار آجری چیده بودند و معلوم نبود پیمانکاران و ساختمان‌سازان کجا بودند. به نظرم می‌رسد آینده روشنی برای مردم نیست. یک مطلب دیگر این است که به مردم گفته‌اند ۶۰ میلیون به شما می‌دهیم که ۳۰ میلیون بلاعوض و ۳۰ میلیون وام باشد، طرف می‌گوید من هیچی ندارم چطور ۳۰ میلیون را بازگردانم. گفته‌اند تا خانه ۶۰ متری را می‌توانیم کمک کنیم و بقیه با خودتان است. ۶۰ متر بالاتر به ما ربطی ندارد. این نشان می‌دهد مردم آینده روشنی ندارند که چه زمانی به خانه خود باز می‌گردند. الان مردم آواره هستند و در کنار خانه‌ها هم نمی‌توانند زندگی کنند. عملانیروهای جهادی هم آمده‌اند و فضا به نحوی است که گفته‌اند برای کار بیایید ولی چنان‌بی‌نظمی است که ما هم بار روی مردم شده‌ایم. مشخص نیست خانه را باید تخریب یا بازسازی کنیم. نیروهای جهادی هم بدبین شده‌اند که اینجا سربار شده‌ایم و نیامده‌اند تعدادی که بدبین نیستند، آواره هستند و نمی‌دانند به چه دردی می‌خورند. برخی سرباز روی مردم هستند. نیروی جهادی فراوان است ولی ساماندهی نداریم. اعلام کنند فلان میزان نیرو نیاز داریم و فلان میزان متخصص فلان کارها نیاز داریم. سامانه منظمی وجود ندارد. همانند این است که حکومت نداریم و این به‌شدت نیروهای جهادی را رنج می‌دهد. گروه ۹ نفره ما که سعی کردیم زیاد نباشیم و علاف نگردیم و سرباز زندگی مردم نباشیم، ولی باز هم این مساله در گروه ما مشهود است.»

وضعیت کمک‌رسانی‌ها به شدت شلخته و بی‌نظم است

برای اطلاع دقیق‌تر نسبت به آنچه در سی سخت در حال گذران است، ابتدا با علی منتظرالمهدی، طلبه جهادی که تجربه حضور در بحران‌های سابق همچون سیلاب‌های سال گذشته را هم داشت و حالا برای کمک عازم سی سخت کهگیلویه و بویراحمد شده است، گفت‌وگویی انجام دادیم و او در این رابطه و در تشریح وضعیت منطقه زلزله‌زده سی سخت به «فرهنگستان» گفت: «کسی به سی سخت بیاید متوجه می‌شود ریشتر این زلزله بالا نبوده است. یعنی مثل زلزله سال ۹۶ که در شهر سرپل ذهاب اتفاق افتاد و آن حجم از خرابی و تلفات به بار آورد، وحشتناک نبود که سفت و کف خانه‌ها را یکی کند. ظاهر ۹۰ درصد خانه‌ها سالم است و فقط تعدادی از خانه‌ها هستند که سفت، دیوار یا ستون آنها به‌صورت کامل ریخته است، اینها هم چون خانه‌هایی بودند که خیلی مقاوم نیست و برخی سنگچین و برخی کاهگلی است. خانه‌هایی که مردم ساکن بودند یعنی اکثر خانه‌ها، از نظر ظاهری مشکلی ندارند اما داخل خانه ترک‌های وحشتناکی ایجاد شده است و دیوار باز شده، به‌نحوی که واقعا ترسناک و مخوف است. در مدرسه‌ای که ما ساکن هستیم دیوارهای اطراف مدرسه ظاهراً سالم است اما چون از دوطرف دیوار جدا شده است و تکیه‌گاهی ندارد حتی با یک انگشت می‌توانیم دیوار را تکان بدهیم. داخل مدرسه هم ترک‌های اساسی دارد و به نظر نمی‌رسد این ساختمان‌ها را که از داخل ترک دارد، بتوان برای زندگی انتخاب کرد و این یعنی تمام آنها نیاز به بازسازی و مقاوم‌سازی دارند. خیلی از ساکنان ساختمان‌های ۲-۳ طبقه از اینجا به خانه اقوام رفتند و شب‌ها مشخص است مردم در خانه‌ها نیستند. یک‌سری مردم دیگر هم که فقیر بودند، وسایل را بیرون گذاشتند و خود در اطراف خانه و در جلوی در و خیابان چادر زدند و زندگی می‌کنند. یکی از نکات خطرناک و ترسناک ماجرا همین است که چون خرابی زلزله به‌صورت کامل نبوده و ترک‌های عمیق ایجاد کرده، دیوار و سقف‌ها شل است و خیلی‌ها کنار دیوار و ساختمان خود چادر زدند و به نظر می‌رسد زلزله کم‌ریشتر هم بیاید این دیوارها فرو می‌ریزد و باعث آسیب اهالی می‌شود. هر شب پس لرزه داریم و صدای این احساس می‌شود و مدت‌زمان کم است. چیز بعدی نیست که پس لرزه قوی داشته باشیم. ولی برای این مساله فکری نشده و چادرها ساماندهی نشده‌اند. اینجا شهرستان کوچکی است و می‌توان به‌راحتی آمارگیری کرد و از کمبودها اطلاع داشت، مثل سیلاب پلدختر لرستان نیست که وسعت خرابی‌ها خیلی بالا باشد و نتوان کاری کرد. منتهای این مسائل وجود ندارد. از هر نهادی که آمدند یک دم و دست‌گاهی برای خود باز کردند و خود شناسایی کرده و خود اقلام را توزیع می‌کنند. مثلاً چادر هلال احمر، با اینکه می‌بینیم در شهر این چادرها وجود دارد ولی همه شاکلی از سیستم توزیع چادر هستند. برخی غیربومی می‌آیند و چادر تهیه می‌کنند و می‌برند و کسی نظارتی ندارد. فردی می‌گفت من ۶ روز بعد از زلزله دویدم تا چادر بگیرم تا فقط خانم‌ها بخوابند و آقایان هم در کوچه کنار آتش می‌خوابیدند. تقریباً جایی برای خواب نداشتند. در جای جای شهر مردم آتش روشن می‌کنند و اطراف آن می‌نشینند. نظمی وجود ندارد و مردم در خانه‌هایی که توصیف کردم، رفت‌وآمد دارند. به نظر من خیابان‌های پهن و دشت کنار خانه‌های مردم این امکان را دارند که چندین چادر در آنها مستقر شود و مردم به‌صورت یکجا و یکپارچه سکونت کنند. می‌توانند همه را در این دشت‌ها مستقر کنند و کانکس سرویس بهداشتی و حمام مستقر کنند، هرچند با وضعیت کرونا نمی‌دانم چقدر این اقدامات جواب می‌دهد. اما به هر شکل تقریباً می‌توان گفت اقدام خاصی رخ نمی‌دهد، با اینکه سپاه هم حضور جدی دارد اما کار عمقی انجام نمی‌دهند. در زلزله سرپل ذهاب حجم گسترده‌ای از تخریب را شاهد بودیم و در شهر و روستا وضعیت بد بود. به دلیل فعالیت‌های رسانه‌ای و شانتاژهایی هم که شد کمک‌های زیادی به آنجا سرازیر شد. بخشی از دغدغه‌های آن زمان هم درست کردن کانکس بود چون هم زمستان بود و هوا سرد بود و هم مردم نیاز به سرپناه داشتند. به همین خاطر چند هزار کانکس آنجا درست شد و قاعدتاً ۳-۴ سال از زلزله می‌گذرد، خانه‌ها ساخته شده و مردم در خانه مستقر هستند. کانکس‌ها را هر ارگانی داده، به مردم نداده بلکه برای اسکان موقت مردم بود. این کانکس‌ها را باید انبار می‌کردند و در این مواقع دوباره استفاده می‌شد. مستقیم این کانکس‌ها را در منطقه زلزله‌زده مستقر کنیم و مردم آسایش داشته باشند. در قضیه اقلام مردم با وجود اینکه خانه‌ها ۱۰۰ درصد تخریب نیست و در خانه‌ها رفت‌وآمد دارند ولی یک نفر پول دست می‌گیرد و وسیله دست می‌گیرد و می‌آید؛ ستاد منظمی نیست که بتوان به آن اعتماد کرد و آمار درستی داشته باشد و یا گزارش درست داشته باشد. این امر وجود ندارد. حتی بچه‌های جهادی که خودجوش آمدند چند میلیون پول و وسیله آوردند و هیچ تصویر روشنی وجود ندارد که باید چه کار کرد. به نظرم شلخته‌تر و بی‌برنامه‌تر از سرپل ذهاب و سیلاب لرستان است، با اینکه حجم حادثه در آن موارد بیشتر و وسیع‌تر بود. هلال احمر صبح ۲-۳ بیکاپ راه انداخته و اقلام موردنیاز مردم را پشتش ریخته تا بین مردم توزیع کند. ۲۰ تایی ماشین‌پشت بیکاپ است که کجای می‌ایستد تا به آن حمله رو شوند! خودم دیدم که یک موتوری دنبال این بیکاپ‌ها می‌رفت و آنها هم یک بسته را به‌همش پرت کردند. هیچ نظمی وجود ندارد که مردم از نظم الگو بگیرند و بسیار آشفته و شلخته است.»